

Nationaal Sociaal (Schaduw) Rapport België & aanbevelingen voor Nationaal Hervormingsprogramma en bijsturing van beleid

Inleiding

De Nationale Sociale Rapporten dienen complementair aan (en afgestemd op) de Nationale Hervormingsprogramma's een duidelijk beeld te geven van de sociale situatie van de lidstaten en de stand van zaken met betrekking tot het realiseren van de doelstellingen van de Europa 2020 strategie, met bijzondere aandacht voor de armoededoelstelling. Zo kunnen deze ook waar nodig de knelpunten aanduiden en richtinggevend zijn voor noodzakelijke bijsturing.¹

BAPN betreurt dat de ministers van Sociale Zaken van de lidstaten van Europa beslisten slechts een tweejaarlijkse rapportering met volledig Nationaal Sociaal Rapport te voorzien en daartussen enkel een bevraging. BAPN maakte zelf (op basis van recente EU Silc data en het NSR van 2012) een stand van zaken, een Schaduw Nationaal Rapport. Collega-leden van EAPN (European Anti Poverty Network) van andere lidstaten maken een gelijkaardige oefening, zodat er toch minstens vanuit het terrein een soort Nationale Sociale Rapporten worden gemaakt.

Het Nationaal Sociaal Rapport (NSR) en het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP) dienen complementair te zijn. Het NHP bevat de maatregelen die de federale regering en de regeringen van de Gewesten en de Gemeenschappen nemen om de doelstellingen van Europa 2020 te realiseren.

Eén van deze doelstellingen is het verminderen van het aantal mensen die in armoede leven in België met 380.000. Nu het NSR dit jaar herleidt wordt tot een vragenlijst, is een degelijke, uitgebreide rapportering over de doelstelling rond armoedebestrijding in het Nationaal Hervormingsprogramma nog urgenter.

Gezien de impact van algemeen (macro-economisch) beleid op armoedebestrijding, willen we als Belgisch Netwerk Armoedebestrijding ook een aantal opmerkingen bezorgen omtrent het Nationaal Hervormingsprogramma. Deze omvatten zowel een insteek voor de rapportering als feedback op het gevoerde en aangekondigde beleid en de landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie.

¹ Aangezien NSR en NHP complementair zijn, is deze nota eveneens complementair met de input die wij zullen leveren ten aanzien van het NHP, soms is er onvermijdelijk overlap wat betreft thema's en aanbevelingen.

De bijdragen van BAPN zijn tot stand gekomen via intensieve dialoog met mensen in armoede. Zowel hun perceptie van de evoluties, impact van het beleid (wat je in termen van ervaringskennis ‘evidence based’ zou kunnen noemen) en aanbevelingen. Wij hopen hiermee bij te dragen tot een duidelijke, correcte rapportering (NHP en ‘NSR – vragenlijst’) én mee de noodzakelijke bijsturing van het huidige beleid te stimuleren en inspireren.

Deel I: Nationaal Sociaal (Schaduw) Rapport BAPN

I. Armoede en sociale uitsluiting

a. Armoede algemeen

Situatieschets²

14,6 % van de bevolking kende in 2010 een armoederisico³. (gemiddeld is dat in de EU27 16,9 %). Dit verschilt sterk per regio: in Brussel kent 33,7 % een armoederisico, in Vlaanderen is dat 9,8 % en in Wallonië 19,2 %. De categorieën die het hoogste armoederisico lopen, zijn werklozen, mensen in een huishouden met lage werkintensiteit, eenoudergezinnen en mensen met een niet EU27-nationaliteit.

- In 2008: 2 194 000 mensen met armoederisico.
- Doelstelling (daling 17 % conform Europa 2020 doelstelling): daling met 380 000 mensen.
- Evolutie: schatting op basis van een steekproef: stijging tot 2 271 000 in 2011⁴.

Meer en meer mensen geven aan dat het erg moeilijk is om niet in armoede terecht te komen of er dieper in weg te zakken. De verenigingen kennen een grotere toeloop, voedselbanken een ongeziene vraag... Opvallend is dat ook nieuwe groepen mensen in armoede terechtkomen, wegens het verliezen van een job. Veel mensen in armoede geven aan dat hun armoedesituatie echter niet het gevolg is van de crisis, de situatie was er al voor 2008, maar het overleven wordt moeilijker: dienstverlening en verenigingen kennen geen toenemende ondersteuning (integendeel vaak), maar de vragen die ze krijgen kennen wel een sterke toename.

De positieve noot waarmee het NSR van 2012 aanving, klinkt nogal wrang in de oren van mensen die dagelijks overleven in armoede en vechten tegen de bierkaai, zonder dat het beleid hier daadkrachtig optreedt. De positie van België is weliswaar relatief gezien niet zo ongunstig vergeleken met andere

² De cijfers die hier vermeld worden zijn afkomstig uit EU SILC 2011

³ We spreken hier over een verhoogd armoederisico, wat technisch correct is. Dit mag echter de realiteit niet verbloemen dat het in veel van deze gevallen effectief gaat om mensen die in armoede leven. Het betreft niet enkel een 'risico' in termen van kansberekening en verzekering, maar de grote groep die achter deze cijfers schuilgaat leeft in schrijnende situaties.

⁴ Er bestaat discussie over of de steekproef zomaar geëxtrapoleerd kan worden, dus dient er voorzichtig met deze data omgesprongen te worden. Desalniettemin kan dit indicatief zijn, wijst de evolutie niet op een toenadering bij de doelstelling, sluit dit aan bij het aanvoelen op het terrein en is de globale evolutie toch alarmerend.

Europese lidstaten; dit neemt niet weg dat we de strijd aan het verliezen zijn. De data reflecteren het aanvoelen op het terrein: armoede neemt toe en de kloof tussen arm en rijk wordt dieper en breder. Ook al is er discussie mogelijk over de extrapolatie van de steekproef, en dus over toename van mensen met een armoederisico met +/- 77000, het blijft een alarmerend signaal. Dit is allerm minst een 'lichte toename', zowel in het perspectief van het streefdoel van vermindering van 380 000 mensen als in het perspectief van zoveel individuen.

Suggesties voor NHP/NSR:

- Er is nood aan een **hernieuwd engagement**: is België nog steeds van plan de doelstelling te behalen en haar engagementen na te komen? Wij hopen dat dit engagement duidelijk bevestigd wordt in NHP/NSR. Dit betekent ook de erkenning dat er dringend een bijsturing nodig is.
- In NHP/NSR dient duidelijk aangegeven te worden **waar bijsturing** dient te gebeuren.

Aanbevelingen voor het beleid:

- Politiek debat en actie zijn nodig om deze bijsturing snel vorm te geven. Dit dient te gebeuren door de **hele regering**, onder leiding van de coördinerende staatssecretaris armoedebestrijding en de premier. De bijsturing dient opgenomen te worden in het Federaal Plan Armoedebestrijding.

b. Participatie van de stakeholders

Het is erg positief dat in december 2012 reeds overleg was in kader van de Werkgroep Indicatoren, met een eerste draft van het NSR. Erg jammer dat het NSR desondanks beperkt wordt tot het beantwoorden van een bevraging. Daarenboven is de Werkgroep Indicatoren geen inhoudelijk politiek platform waar de strategische beslissingen besproken, laat staan genomen worden. Het NSR & NHP dienen meer te zijn dan een administratieve oefening, de rapportering dient als motor gebruikt te worden voor publiek en politiek debat om het behalen van de sociale doelstellingen te verwezenlijken.

Suggesties voor het NHP/NSR:

- Het NSR dient opgebouwd te worden door diverse betrokkenen. Input van de stakeholders omtrent het NSR en het NHP dient ook via het Belgisch Platform verzekerd te worden, daar dienen ook beleidsverantwoordelijken aanwezig te zijn (oa. het kabinet van Staatssecretaris Armoedebestrijding Maggie De Block en van premier Elio Di Rupo).
- Input van de stakeholders, in het bijzonder van mensen in armoede en hun verenigingen, dient mee opgenomen te worden in het rapport.

Aanbevelingen voor het beleid:

- De algemene werking van BAPN wordt nog steeds onvoldoende structureel ondersteund, waardoor heel veel tijd en energie verloren gaat. Daarbij is werken in onzekerheid en zonder lange termijn perspectieven niet steeds efficiënt. Toch tracht BAPN steeds participatief te werken en worden mensen in armoede betrokken bij de input voor het NSR en het NHP.

2. Sociale bescherming

Situatieschets

- *De uitgaven aan sociale bescherming in 2009: 28,4% van het BBP (EU27 gemiddelde).*
- *De sociale uitkeringen verminderen het armoederisicopercentage van 27,8 % tot 15,3 %, wat neerkomt op een reductie met 45% (EU 27: 35%)⁵.*
- *Het uitgavenniveau van België daalt in Europees perspectief.*
- *De effectiviteit van de sociale transfers kent een lichte daling.*

Er is een duidelijke trend van toename van bestaansonzekerheid, angst voor de toekomst en angst voor onvoldoende bescherming. Mensen in armoede geven aan dat ze ervaren dat sociale bescherming en het verzekeren van grondrechten (inkomen, huisvesting, gezondheid...) meer en meer als een 'gunst' gezien wordt en zelfs voorwaardelijk wordt. Dit is een gevaarlijke evolutie. Het recht op een kwalitatieve huisvesting kan nooit afhangen van kennis van een bepaalde taal; het recht op een menswaardig inkomen kan niet in vraag gesteld worden en is geen pasmunt om mensen te dwingen tot bepaalde stappen in een activeringsproces.

Daarenboven zien we door de overmatige aandacht voor potentieel misbruik (discours sociale fraude) een toenemende 'verdachtmaking' van mensen die een beroep moeten doen op steun en uitkeringen. Dit terwijl onderbescherming en non take up een serieus probleem vormen in deze samenleving, maar hier wordt verhoudingsgewijs amper aandacht aan besteed.

De meeste sociale uitkeringen liggen nog steeds onder de waarden aangegeven door de budgetstandaarden, dat wil zeggen onder de bedragen waarover consensus is dat deze noodzakelijk

⁵ Zie draft NSR 2012

zijn om waardig te kunnen participeren aan deze samenleving. Een aantal uitkeringen liggen zelfs onder de Europese armoederisicodrempel.

Een ander knelpunt is dat nog steeds veel mensen geen beroep doen op hulp en niet de ondersteuning ontvangen waar ze recht op hebben. Een automatische toekenning, waar mogelijk, kan hier in belangrijke mate een antwoord op bieden.

Suggesties voor NHP/NSR:

- Het NSR en NHP dienen meer te bevatten dan enkel data en gevoerd of gepland beleid. Om het behalen van de doestellingen van Europa 2020 degelijk te kunnen opvolgen, dient ook de **impact van het beleid** geëvalueerd te worden, zowel de rechtstreekse impact op mensen in armoede als de impact op verschuivingen inzake (on)gelijkheid. Hierbij dient men zich zowel te baseren op beschikbare data en wetenschappelijk onderzoek als op de ervaring op het terrein.
- Wat is de impact van de strijd tegen sociale fraude? Hoe komt dit ten goede van de meest kwetsbaren? Wat zijn neveneffecten op mensen in armoede?
- Waar schiet onze sociale bescherming tekort? Er dient een duidelijk beeld gegeven te worden van non take up en onderbescherming, kwalitatief en kwantitatief in kaart brengen van het probleem (omvang, aard, groepen,...)
- NHP/NSR dient aan te geven waar mogelijk grondrechten automatisch toegekend kunnen worden, waar dit reeds gebeurt, waar dit in uitvoering is en waar dit nog niet gebeurt.

Aanbevelingen voor het beleid:

- Het geheel van ondersteunende & stimulerende maatregelen moet resulteren in een opheffen van het armoederisico.
- Armoede is geen individueel probleem, maar structureel gecreëerd. Nu worden te vaak individuele oplossingen aangereikt, (in de vorm van individuele begeleiding), er is meer nood aan collectieve oplossingen.
- Alle laagste inkomens dienen daartoe opgetrokken worden tot een bedrag dat boven de waarde ligt die aangegeven is door de budgetstandaard.
- Hierbij dienen de nodige hervormingen te gebeuren bij de statuten 'alleenstaande' en 'samenwonende': ieder individu heeft recht op een adequaat inkomen, ongeacht zijn gezins- en leefsituatie.
- De hervorming van de werkloosheidsuitkeringen dient daartoe ook terug gewijzigd te worden en resulteren in een systeem dat efficiënter is in het bestrijden van armoede i.p.v. de huidige degressiviteit met uitkeringen onder de armoededrempel.
- Er dient een daadwerkelijke koppeling gemaakt te worden van pensioenen aan de gemiddelde welvaart.

- Waar mogelijk dienen rechten automatisch toegekend te worden (vb. het OMNIO statuut in het kader van gezondheidszorg).

3. Inclusieve arbeidsmarkt

Situatieschets

De situatie van mensen uit een **gezin met lage werkintensiteit is alarmerend**. De werkloosheid neemt toe, vacatures nemen af en de kans dat deze gezinnen hun situatie op de arbeidsmarkt kunnen verbeteren is helaas voor velen onder hen miniem. Deze situatie maakt dat –indien België zich effectief wil blijven engageren om haar doelstellingen inzake armoedebestrijding te realiseren- er dringend maatregelen genomen dienen te worden om net deze groep (ook al blijven ze in de situatie van lage werkintensiteit) te versterken. Dit wil niet zeggen dat men niet moet investeren in een betere arbeidsmarktsituatie en –positie. Dit wil wel zeggen dat men er niet van moet uitgaan dat dit voor deze grote groep een bereikbare oplossing is op korte en middellange termijn. En dat men deze groep, gegeven deze situatie, niet tot blijvende armoede wil veroordelen. (De hervorming van de werkloosheidsuitkeringen lijkt hierop haaks te staan en expliciet mensen tot nog diepere armoede te veroordelen).

In het algemeen wordt ook in het (vorig) Nationaal Sociaal Rapport erg veel aandacht besteed aan Actieve insluiting. Gezien het karakter van het nationaal sociaal rapport en de complementariteit met het nationaal hervormingsprogramma, lijkt het ons aangewezen **sociale insluiting** meer centraal te stellen. Waar actieve inclusie relevant is, dient het steeds te gaan om een evenwichtig verhaal met drie pijlers: een toereikend inkomen, toegang tot kwalitatieve diensten en een inclusieve arbeidsmarkt. De ‘inclusieve arbeidsmarkt’ wordt vandaag vaak verengd tot een erg beperkt activeringsdiscours.

Suggesties voor NHP/NSR:

- Ook hier dient sterker de impact van het gevoerde beleid meegenomen worden in de rapportering, de gemeten impact van het gevoerd beleid en de impactanalyse van het geplande beleid. *Vb. de impact van het activeringsbeleid, in hoeverre leidt dit mensen in armoede toe naar kwalitatieve duurzame tewerkstelling ? Op welke wijze wordt vermeden dat hierdoor extra armoede gecreëerd wordt ? vb. door schorsingen ? Wat is de (verwachte) impact van de hervorming van de werkloosheidsuitkeringen ?*
- In de rapportering over actieve inclusie dient een evenwichtige aandacht te zijn voor de 3 pijlers van de actieve inclusie aanbeveling.

- In de rapportering over inclusieve arbeidsmarkt dienen volgende zaken aan bod te komen: *evoluties betreffende de duurzaamheid van de job, evoluties betreffende de kwaliteit van de job, laagste lonen en werkende armen, toegang tot deze kwalitatieve duurzame jobs, discriminatie op de arbeidsmarkt, de positie van kwetsbare groepen...*

Aanbevelingen voor het beleid:

- Het beleid moet er sterk op gericht zijn om huishoudens met een lage werkintensiteit te beschermen tegen armoede, te voorkomen dat ze in armoede terechtkomen en ze te ondersteunen om uit de armoede te ontsnappen. Dit oa. via de creatie van kwalitatieve duurzame jobs, het aanbieden van integrale activeringstrajecten, het verhogen van alle uitkeringen boven de waarden aangegeven door de budgetstandaarden.
- Er dient dringend werk gemaakt worden van jobcreatie, oa. in de sociale economie, hierbij dient de kwaliteit van de jobs en de verloning eveneens versterkt te worden, zodat ze effectief een hefboom uit armoede kunnen zijn.

4. Gelijkheid en herverdeling

Ook wat de Gini coëfficiënt betreft, doet België (Eurostat op basis van EU SILC 2012) het in Europees perspectief relatief gezien niet slecht (26,3 t.o.v. 30,7 EU27). Dit wil niet zeggen dat de situatie rooskleurig en aanvaardbaar is, integendeel ! Evenmin kan de bestaande ongelijkheid aan een minder gunstige conjunctuur geweten worden.

De subjectieve kloof tussen arm en rijk neemt eveneens toe, besparingen lijken de zwaksten te treffen en onder het mom van budgettaire discipline worden maatregelen getroffen die deze situatie nog verzwaren.

Suggesties voor het NHP/NSR:

- Wat is de impact van het fiscaal beleid ? Hoe herverdelend is dit ? Wat zijn de evoluties hierin ?
- De evoluties inzake ongelijkheid dienen duidelijk in kaart gebracht te worden (cfr. Gini-coëfficiënt).

Aanbevelingen voor het beleid:

- Er moeten ook inzake (on)gelijkheid concrete doelstellingen en streefcijfers geformuleerd worden.

- Er is nood aan volledige transparantie van vermogensinkomens.
- De versterkte controle op fiscale fraude is positief, dit dient echter gepaard gaan met het verder afbouwen van legale mogelijkheden tot belastingsontduiking.
- Het herverdelend karakter van onze fiscaliteit moet ingrijpend versterkt worden, oa. door een verschuiving van lasten op arbeid naar lasten op inkomsten en vermogens en tenslotte een progressiever belastingsysteem.

5. Monitoring instrument

Door een gedegen monitoring en opvolging kan NHP/NSR een sterk instrument zijn dat erg duidelijk evoluties in kaart brengt en zo ook pijnpunten aangeeft. Hierboven gaven we reeds diverse suggesties op vlak van monitoring, we zetten de belangrijkste nogmaals op een rijtje⁶:

Suggesties voor NHP/NSR:

- In kaart brengen van evoluties inzake ongelijkheid;
- In kaart brengen van evoluties inzake working poor;
- In kaart brengen van evoluties inzake non take up en onderbescherming;
- Een aantal groepen zijn onvolledig zichtbaar zijn in de data (of ontbreken volledig): vb. mensen zonder papieren, daklozen... Beschikbare gegevens en inschattingen van het terrein dienen in het NSR opgenomen te worden, met - waar noodzakelijk - minstens ook de vermelding dat men de omvang niet kent, maar dat dit als zodanig de cijfers vertekent.
- Wat betreft het aantal daklozen zijn er onvoldoende cijfers beschikbaar die aansluiten bij de realiteit. In samenwerking met de daklozenorganisaties dienen op dit vlak initiatieven ontwikkeld te worden.
- Bij alle monitoring en rapportering moeten eveneens de budgetstandaarden meegenomen worden, dit wil zeggen dat telkens de cijfers ten opzichte van de reële armoedegrens moeten worden weergegeven.

Aanbevelingen voor het beleid:

- Om de haalbaarheid en vooruitgang ten opzichte van een doelstelling op lang termijn te meten, zijn ook intermediaire doelstellingen met tussentijdse streefcijfers nodig !

⁶ Vanzelfsprekend moet hier de nodige afstemming zijn met het Nationaal Hervormingsprogramma

Deel II: Aanbevelingen voor NHP: bespreking van de landenspecifieke aanbevelingen

I Algemeen

Macro-economisch beleid heeft een enorme impact op de strijd tegen armoede of het creëren van armoede ! Vandaag zien we vaak dat beleidsinitiatieven in de context van fiscaal beleid of werkgelegenheidsbeleid een negatief effect hebben (of zullen hebben) op armoedebestrijding. Bij alle beleidsinitiatieven dient nagegaan te worden **wat het effect is op mensen die in armoede leven, en welke impact dit beleid zou hebben op de (on)gelijkheid** in de samenleving.

Zowel bij het gevoerde beleid als bij de landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie, worden de verschillende EU2020 doelstellingen niet evenwaardig benaderd en wordt de armoededoelstelling soms 'opgeofferd' ten gunste van een andere. Indien deze eenzijdige aanbevelingen ook zo kortzichtig worden doorgevoerd, zal de armoede enkel toenemen en worden de doelstellingen dus niet gehaald.

Armoede is geen kenmerk van individuen, maar een product van hoe de samenleving georganiseerd wordt. Het huidige beleid blijft armoede produceren. Het beleid vandaag focust zich teveel op individuele oplossingen, in het beste geval in termen van begeleiding en hulpverlening, in het slechtste geval in 'blaming & punishing the victim'. We vragen een heroriëntering van het beleid, een verschuiving van een kortzichtige besparen naar duurzame sociale investeringen en herverdeling !!!

II Herleiden van het begrotingstekort

Aanbeveling 1. EC: Het begrotingstekort terugdringen en onder de 3 % houden. De staatsschuld verder afbouwen;

Het herleiden van het begrotingstekort gebeurt vandaag vooral door besparingen. De kwetsbare burgers van onze samenleving zijn hier het eerste slachtoffer van. De gewenste resultaten blijven uit, integendeel, op middellange termijn is dit erg contraproductief. Dit beleid moet dringend omgekeerd worden.

- Investeer in de financieel kwetsbare groepen: de laagste inkomens dienen dringend opgetrokken te worden tot boven de reële (volgens budgetstandaarden) armoedegrens. Deze investeringen komen rechtstreeks in de economie terecht, verhogen koopkracht en consumptie.

- Investeer in kwalitatieve diensten, op vlak van huisvesting, gezondheidszorg, onderwijs.

III Sociale zekerheid en Actief Arbeidsmarktbeleid

Aanbeveling 2. EC: Duurzaamheid van publieke financiën bewaken door leeftijdsgerelateerde uitgaven te beperken.

Uitgaven beperken is in veel gevallen geen optie, zonder mensen dieper in armoede te duwen. Leeftijdsgerelateerde uitgaven bijvoorbeeld, veel gepensioneerden lopen reeds een te hoog armoederisico. Wie een te lage eerste pensioenpijler heeft, heeft meestal eveneens weinig tot geen inkomsten uit de tweede en derde pijler. Langer werken is voor een grote groep van deze mensen ook niet haalbaar en zou enkel een verschuiving naar toenemende kosten en uitgaven in de gezondheidszorg betekenen. Bovendien is het aanbod van kwalitatieve, duurzame en toegankelijke jobs voor 55-plussers vandaag reeds zeer beperkt.

Er dient daarentegen een daadwerkelijke koppeling te komen van de pensioenen aan de welvaart !

Zowel in het federaal plan armoedebestrijding, in het NHP van 2012 als in het gevoerde werkgelegenheidsbeleid zien we een sterk geloof in activering als instrument tegen de armoede. De huidige realiteit spreekt dit tegen. Een te beperkt aanbod van kwalitatieve, duurzame jobs, en discriminatie op de arbeidsmarkt zijn hierbij prioritaire knelpunten. Bovendien vergroten en verdiepen de te lage uitkeringen de afstand tot de arbeidsmarkt: mensen komen in extreme armoede terecht, de gevaarlijkste werkloosheidsval. Een heel treffend voorbeeld hiervan is de hervorming van de werkloosheidsuitkeringen. Dit creëert geen verhoogde kans op werk, zelfs geen incentives, maar dwingt mensen tot overleven in de marge.

- De focus moet liggen op 3 pijlers (ONLOSMAKELIJK VEBONDEN):
 - o Een **adequaat inkomen**: d.w.z. voor iedereen een inkomen garanderen (hetzij uit werk, hetzij via uitkeringen) dat minstens het niveau bereikt van de bedragen aangegeven door de budgetstandaarden;
 - o **Inclusieve arbeidsmarkt**: omvat in de eerste plaats voldoende kwalitatieve, duurzame jobs, toegankelijkheid van deze jobs, (dus ook anti-discriminatie maatregelen), maatregelen die precair werk en het fenomeen van werkende armen tegengaan;
 - o **Toegang tot kwaliteitsvolle diensten** omvat eveneens een integrale ondersteuning en begeleiding, voldoende opvang.
- **De hervorming van de werkloosheidsuitkering is nefast en creëert extra armoede, dient dus gewijzigd te worden.**

Aanbeveling 3 EC: Zwakste banken met kapitaal ondersteunen.

Het is wraakroepend dat er nooit voldoende middelen gevonden worden om de zwakste burgers te ondersteunen en dat mensen gedwongen worden in mensonwaardige omstandigheden te leven. Woorden schieten tekort om deze aanbeveling sterk genoeg te veroordelen.

Aanbeveling 4. EC: Het concurrentievermogen van de bedrijven verbeteren. Hervormen van het systeem van de loonindexering;

Hoewel ons systeem van loonindexering onder vuur ligt, bewijst het dagelijks zijn beschermend karakter tegen de catastrofale gevolgen van de huidige crisis en beschermt het de bevolking tegen verdere verarming. Dit systeem hervormen (in de richting van een reductie ervan) is nefast: dit zou de koopkracht doen dalen, de consumptie eveneens.

We zien zowel in België als in andere lidstaten (Duitsland is een duidelijk voorbeeld) de dreiging van een groeiende groep werkende armen. Het beleid moet dit actiever tegengaan en zeker niet verder creëren. Nu zien we dat de laagste lonen al vaak ontoereikend zijn om van te leven en dat mensen gedwongen worden om extra inkomsten te zoeken en jobs te combineren,... Dit brengt een grote kost mee voor de samenleving (o.a. door gezondheidsproblemen, dus ziekteverlof en gezondheidszorg...)

Tenslotte dient opgemerkt te worden dat een aanpassing van de index inderdaad voor een aantal bedrijven de winstmarges gedeeltelijk zou doen toenemen. Dit resulteert niet automatisch in een versterking van duurzame groei, in inkomsten die ook de hele samenleving ten goede zouden komen, integendeel. De winst zal vooral toegevoegd worden aan speculatief kapitaal.

IV Verschuiving fiscaliteit.

Aanbeveling EC 5: De belastingdruk verschuiven van arbeid naar milieu;

Vandaag betalen mensen met een laag inkomen verhoudingsgewijs teveel lasten. Hier weegt vooral BTW op diverse consumptiegoederen en diensten erg zwaar door.

Er is nood aan een vernieuwing van het systeem, waarin creatiever gezocht wordt naar inkomsten, zonder de noodzakelijke bescherming af te bouwen. Deze inkomsten kunnen inderdaad gevonden worden door een hervorming van het belastingsysteem en door niet enkel de lasten op arbeid maar ook anderen in rekening te brengen. Een sterke vermogensbelasting lijkt ons daartoe ideaal. Eveneens is er een sterke potentiële bron van inkomsten indien bedrijfswinsten sterker belast worden.

-Er moeten ook inzake (on)gelijkheid concrete doelstellingen en streefcijfers geformuleerd worden.

- Er is nood aan volledige transparantie van vermogensinkomens.
- De versterkte controle op fiscale fraude is positief, dit dient echter gepaard gaan met het verder afbouwen van legale mogelijkheden tot belastingontduiking.
- Het herverdelend karakter van onze fiscaliteit moet ingrijpend versterkt worden, oa. door een verschuiving van lasten op arbeid naar lasten op inkomsten en vermogens en tenslotte een progressiever belastingsysteem.

Tenslotte

Zoals reeds in de inleiding aangehaald, is het algemeen economisch beleid verantwoordelijk voor armoedecreatie of armoedebestrijding. De keuze welke van beiden het wordt, is een gedeelde verantwoordelijkheid van de diverse regeringen. Over de beleids- en bevoegdheidsdomeinen heen dient actiever aan armoedebestrijding gedaan te worden. Op al deze niveaus dient een inclusief herverdelend beleid gevoerd te worden.

Daarnaast dienen deze verschillende niveaus dit beleid ook op elkaar af te stemmen. Het Nationaal Hervormingsprogramma dient dit duidelijk aan te tonen. Bijvoorbeeld: hoe wordt dakloosheid aangepakt: lokaal, regionaal, nationaal...

Een transversaal, integraal en rechtvaardig beleid dat herverdelend werkt en ongelijkheden aanpakt in plaats van creëert, is noodzakelijk om onze doelstellingen te behalen en om het onrecht van armoede weg te werken.